

Apstiprināta ar
Vides aizsardzības un reģionālās
attīstības ministra K.Gerharda
22.07.2016. rīkojumu Nr. 188

ES nozīmes biotopu izplatības un kvalitātes apzināšanas un darbu organizācijas metodika

Dabas aizsardzības pārvalde

Saturs

Ievads.....	4
1. Vispārīga informācija	5
2. Kartēšanas darbu organizēšana.....	7
2.1. ES nozīmes biotopi	7
2.2. ES nozīmes biotopu apzināšanas (kartēšanas) kvadrāti un laika grafiks	9
2.3. Nepieciešamais aprīkojums	10
3. Lauka darbu veikšana.....	13
Zālāju, mežu un virsāju, purvu un jūras piekrastes biotopu apsekošana.....	13
3.1. Darba uzdevumi	13
3.2. Kartogrāfiskā materiāla izmantošana.....	14
3.3. Biotopu apsekošanas pamatprincipi	14
3.4. ES nozīmes biotopu apzināšana un atzīmēšana kartēs	15
3.5. Augu sastopamības vērtēšana (attiecas uz veģētācijas vērtējumu parauglaukumos).....	17
ES nozīmes saldūdens biotopu apzināšana	18
ES nozīmes iežu, atsegumu un karsta kriteņu biotopu apzināšana	18
4. Biotopa kvalitātes vērtējums	19
4.1. Labvēlīgs aizsardzības statuss.....	19
5. Obligāti apsekojamās un neapsekojamās teritorijas.....	21
Obligāti apsekojamās teritorijas – apsekojamais slānis	21
I Mežaudzes.....	21
II Lauksaimniecības zemes	23
III Cits	23
Neapsekojamās teritorijas - neapsekojamais slānis	23
I Mežaudzes.....	23
II Lauksaimniecības zeme	24
III Cits	24
6. Pašvaldību un Zemes īpašnieku informēšanas kārtība.....	25
7. Digitālās datu kopas sagatavošana un kontroles mehānisms	27
7.1. Kartes un anketas kvalitātes kontrole	27
7.2. Digitālās datu kopas kvalitātes pārbaude	27
7.3. Biotopu poligonu digitālās datu kopas atribūtu kvalitātes kontrole.....	30
8. Zemes īpašnieku (tiesisko valdītāju) tiesības un pienākumi ES nozīmes biotopu apzināšanas kontekstā.....	32
9. Zemes īpašnieku (tiesisko valdītāju) sūdzību izskatīšana.....	33

Pielikumi	34
1. pielikums. Biotopu inventarizācijas anketas	34
2. pielikums. Pārskata tabulas	34
3. Pielikums. Informatīvais materiāls „Latvijas īpaši aizsargājamo biotopu veidu noteikšanas kritēriji” (ZM sniegtie priekšlikumi)	34
4. pielikums. Biotopu apraksti.....	34

Ievads

Vides politikas pamatnostādnēs 2014-2020. gadam (apstiprinātas ar MK 2014. gada 26. marta, rīkojumu Nr. 130 „Par Vides politikas pamatnostādnēm 2014-2020. gadam”) kā aktuāla problēma dabas aizsardzības jomā ir norādīta nepietiekoša vai nepilnīga informācija par īpaši aizsargājamo sugu un biotopu izplatību, to aizsardzības mērķiem, kā arī atsevišķos gadījumos par sugu un biotopu ekoloģiskām prasībām, kas kavē dabas aizsardzības prasību integrēšanu un ievērošanu citu nozaru attīstības plānos, līdzsvarojot dabas aizsardzības un sociāli-ekonomiskās attīstības vajadzības.

Meža un saistīto nozaru pamatnostādnēs 2015.-2020. gadam (apstiprinātas ar MK 2015. gada 5. oktobra rīkojuma Nr. 611 „Par Meža un saistīto nozaru pamatnostādnēm 2015.-2020. gadam”), neesoša īpaši aizsargājamo meža un ar mežu saistīto biotopu kartēšana tiek minēta kā viens no meža un meža zemes efektīvas apsaimniekošanas ierobežojošiem faktoriem. Tādēļ arī Meža un saistīto nozaru pamatnostādnēs 2015. - 2020. gadam tiek paredzēta īpaši aizsargājamo meža un ar meža saistīto biotopu kartēšana, lai nodrošinātu ticamas informācijas iegūšanu par ES nozīmes īpaši aizsargājamo meža un ar mežu saistīto biotopu izplatību un kvalitāti valstī.

Tādēļ, piesaistot ES Kohēzijas fonda finansējumu, Latvijā ir paredzēts veikt Latvijā sastopamo Padomes direktīvas 92/43/EEK (1992. gada 21. maijs) par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību (turpmāk - Biotopu direktīva) I pielikumā minēto biotopu (turpmāk - ES nozīmes biotopu) izplatības un kvalitātes apzināšanu.

1. Vispārīga informācija

ES nozīmes biotopu izplatības un kvalitātes apzināšanas un darbu organizācijas metodika (turpmāk – Metodika) nosaka:

- 1.1. ES nozīmes biotopu izplatības un kvalitātes apzināšanas darbu organizēšanu;
- 1.2. Vispārīgus norādījumus ekspertiem ES nozīmes biotopu apzināšanas veikšanā;
- 1.3. Dabā apsekojamo un neapsekojamo teritoriju atlasī (turpmāk – obligāti apsekojamais un neapsekojamais slānis) un to atlasē principus;
- 1.4. Minimālās prasības ES nozīmes biotopu kvalitātes noteikšanai;
- 1.5. Kārtību, kādā pašvaldības un katrs zemes īpašnieks (tiesiskais valdītājs) tiek informēts par ES nozīmes biotopu izplatības un kvalitātes apzināšanas uzsākšanu un iegūtajiem rezultātiem;
- 1.6. ES nozīmes biotopu izplatības un kvalitātes apzināšanas darbu kvalitātes kontroles mehānismu;
- 1.7. ES nozīmes biotopu inventarizācijas anketas:
  - 1.7.1. Zālāju, purvu, mežu un jūras piekrastes biotopiem;
  - 1.7.2. Alu, atsegumu un karsta kriteņu biotopiem;
  - 1.7.3. Saldūdens biotopiem.
- 1.8. Pārskata tabulas citām dabas vērtībām vai atskaitei par to nekonstatēšanu;
- 1.9. Precizētus ES nozīmes biotopu aprakstus.

ES nozīmes biotopu izplatības un kvalitātes apzināšanas mērķi:

1. Iegūt informāciju par ES nozīmes biotopu izplatību un stāvokli valstī;
2. Iegūt informāciju par retām un aizsargājamām sugām (atkarībā no biotopu apzināšanā iesaistīto ekspertu specializācijas);
3. Iegūt informāciju par citām dabas vērtībām (atkarībā no biotopu apzināšanā iesaistīto ekspertu specializācijas);
4. Iegūt informāciju par invazīvo sugu izplatību valstī (atkarībā no biotopu apzināšanā iesaistīto ekspertu specializācijas).
5. Aktualizēt informāciju par bioloģiski vērtīgo zālāju stāvokli un veicināt to apsaimniekošanu;
6. Veikt informācijas par ES nozīmes biotopu izplatību un kvalitāti analīzi un precizēt biotopu aizsardzības mērķus;
7. Balstoties uz kartēšanas rezultātiem pārskatīt bioloģiskās daudzveidības monitoringa programmu;

Ministru kabineta 2015. gada 3. novembra sēdes protokollēmuma 2. punkts nosaka šādus ES nozīmes biotopu apzināšanas principus¹:

---

¹ Ministru kabineta 2015. gada 3. novembra sēdes protokola izraksts Nr.57, 59.§ Informatīvais ziņojums "Par pasākumiem aizsargājamo biotopu izplatības un kvalitātes apzināšanai"

- 2.1. lai nodrošinātu objektīvas informācijas iegūšanu, aizsargājamo biotopu izplatības un kvalitātes apzināšana tiek veikta visā valsts teritorijā līdz 2019.gada 31. decembrim;
- 2.2. aizsargājamo biotopu izplatības un kvalitātes apzināšana tiek veikta pēc zinātniski pamatotiem kritērijiem;
- 2.3. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija nodrošina katra zemes īpašnieka (tiesiskā valdītāja) informēšanu par aizsargājamo biotopu izplatības un kvalitātes apzināšanas uzsākšanu un iegūtajiem rezultātiem;
- 2.4. aizsargājamo biotopu izplatības un kvalitātes apzināšanas darbu organizēšanai tiek izmantota visa valsts institūcijās un uzņēmumos uzkrātā informācija par zemes izmantošanas veidiem, kas pieejama ģeotelpisku datu veidā;
- 2.5. aizsargājamo biotopu izplatības un kvalitātes apzināšanā obligāti jāapseko Metodikas IV nodaļā uzskaitītās teritorijas;
- 2.6. aizsargājamo biotopu izplatības un kvalitātes apzināšana netiek veikta Metodikas IV nodaļā uzskaitītās teritorijās;
- 2.7. labvēlīgas aizsardzības nodrošināšanai nepieciešamā platība tiek noteikta atbilstoši Eiropas Komisijas 1997.gada 18.novembra vadlīnijās Hab.97/2, rev.4 minētajiem principiem. Saimnieciskās darbības ierobežojumi tiek noteikti tikai saskaņā ar normatīvajiem aktiem par īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vai mikroliegumu izveidošanu atbilstoši biotopu aizsardzības mērķiem un to ekoloģiskām prasībām;
- 2.8. meža un ar mežu saistīto sugu un biotopu aizsardzībai izveidoto teritoriju platība un saimnieciskās darbības ierobežojumi tiek noteikti tādā apjomā, kas nesamazina meža audzēšanai un koksnes ieguvei pieejamās platības;
- 2.9. informācija par aizsargājamiem biotopiem tiek ievietota dabas datu pārvaldības sistēmā un ir pieejama zemes īpašniekiem (tiesiskajiem valdītājiem) un citu valsts informācijas sistēmu lietotājiem saskaņā ar normatīvajiem aktiem par valsts informācijas sistēmu izveidošanu un datu apmaiņu starp tām.

2. Kartēšanas darbu organizēšana

2.1. ES nozīmes biotopi

Padomes direktīvas 92/43/EEK (1992. gada 21. maijs) par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību (Biotopu direktīva) I pielikumā minēti ES nozīmes biotopiem, kuriem draud izzušana to dabiskās izplatības areālā vai tiem ir mazs dabiskās izplatības areāls to izplatības samazināšanās dēļ vai ļoti nelielās teritorijas dēļ, vai tie var sniegt precīzus piemērus par tipiskām iezīmēm, kas piemīt vienam vai vairākiem no bioģeogrāfiskajiem reģioniem. No visiem Biotopu direktīvas I pielikumā uzskaitītajiem biotopiem Latvijā sastopami šādi ES nozīmes biotopi:

1. tabula. ES nozīmes biotopi

Npk.	Kods	Nosaukums	Npk.	Kods	Nosaukums
1.	1150*	Lagūnas	31.	6230*	Vilkakūlas zālāji (tukšaiņu zālāji)
2.	1170	Akmeņu sēkļi jūrā	32.	6270*	Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas
3.	1210	Viengadīgu augu sabiedrības uz sanesumu joslām	33.	6410	Mitri zālāji periodiski izzūstošās augsnēs
4.	1220	Daudzgadīgs augājs akmeņainās pludmalēs	34.	6430	Eitrofas augsto lakstaugu audzes
5.	1230	Jūras stāvkrasti	35.	6450	Palieņu zālāji
6.	1310	Viengadīgu augu sabiedrības dūņainās un zemās smilšainās pludmalēs	36.	6510	Mēreni mitras pļavas
7.	1630	Piejūras zālāji	37.	6530*	Parkveida pļavas un ganības
8.	1640	Smilšainas pludmales ar daudzgadīgu augāju	38.	7110*	Neskarti augstie purvi
9.	2110	Embrionālās kāpas	39.	7120	Degradēti augstie purvi, kuros iespējama vai noris dabiskā atjaunošanās
10.	2120	Priekškāpas	40.	7140	Pārejas purvi un slīkšņas
11.	2130*	Ar lakstaugiem klātas pelēkās kāpas	41.	7150	Ieplakas purvos
12.	2140*	Pelēkās kāpas ar sīkrūmu audzēm	42.	7160	Minerālvielām bagāti avoti un avoksnāji
13.	2170	Pelēkās kāpas ar ložņu kārklu	43.	7210*	Kaļķaini zāļu purvi ar dižo aslapi
14.	2180	Mežainas piejūras kāpas	44.	7220*	Avoti, kuri izgulsnē avotkaļķus

15.	2190	Mitras starpkāpu ieplakas	45.	7230	Kaļķaini zāļu purvi
16.	2320	Piejūras zemienes smiltāju līdzenumu sausi virsāji	46.	8210	Karbonātisku pamatiežu atsegumi
17.	2330	Klajas iekšzemes kāpas	47.	8220	Smilšakmens atsegumi
18.	3130	Ezeri ar oligotrofām līdz mezotrofām augu sabiedrībām	48.	8310	Netraucētas alas
19.	3140	Ezeri ar mieturaļģu augāju	49.	9010*	Veci vai dabiski boreāli meži
20.	3150	Eitrofi ezeri ar iegrimušo ūdensaugu un peldaugu augāju	50.	9020*	Veci jaukti platlapju meži
21.	3160	Distrofi ezeri	51.	9050	<i>Lakstaugiem bagāti egļu meži</i>
22.	3190*	Karsta kritenes	52.	9060	Skujkoku meži uz osveida reljefa formām
23.	3260	Upju straujtecēs un dabiski upju posmi	53.	9070	<i>Meža ganības</i>
24.	3270	Dūņaini upju krasti ar slāpekli mīlošu viengadīgu pioniersugu augāju	54.	9080*	Staignāju meži
25.	4010	Slapji virsāji	55.	9160	Ozolu meži
26.	4030	Sausi virsāji	56.	9180*	Nogāžu un gravu meži
27.	5130	Kadiķu audzes zālājos un virsājos	57.	91D0*	Purvaini meži
28.	6110*	Lakstaugu pioniersabiedrības seklās kaļķainās augsnēs	58.	91E0*	Aluviāli krastmalu un palieņu meži
29.	6120*	Smiltāju zālāji	59.	91F0	Jaukti ozolu, gobu, ošu meži gar lielām upēm
30.	6210	Sausi zālāji kaļķainās augsnēs (* nozīmīgas orhideju atradnes).	60.	91T0	<i>Ķērpjiem bagāti priežu meži</i>

1170 Akmeņu sēkli jūrā - šī projekta ietvaros biotops netiek apzināts.

Tabulā slīprakstā izcelti biotopi *9050 Lakstaugiem bagāti egļu meži*, *9070 Meža ganības* un *91T0 Ķērpjiem bagāti priežu meži*, kuri ir apzināti citās boreālā biogeogrāfiskā reģiona² valstīs, tomēr Latvijā līdz šim tie nav atsevišķi nodalīti nepilnīgas informācijas dēļ, bet daļēji iekļauti līdzīgos biotopos. Pieaugot izpratnei par šo biotopu kvalitatīvajām īpašībām, veicot ES biotopu izplatības un kartēšanas apzināšanu, tabulā slīprakstā izceltie tiks kartēti kā atsevišķi biotopi, tādējādi biotopu aizsardzības un apsaimniekošanas pasākumi nākotnē varētu vairāk atbilst konkrētā biotopa ekoloģiskajām prasībām.

² Boreālā biogeogrāfiskā reģiona valstis Biotopu direktīvas izpratnē ir Zviedrija, Somija, Igaunija, Latvija un Lietuva

1. Eiropas Savienības biotopu interpretācijas rokasgrāmatā³ biotops 91T0 Ķērpjiem bagāti priežu meži ietver dabiskus, zemsedzes ķērpjiem bagātus, acidofīlus (skābus) parastās priedes *Pinus sylvestris* mežus, kas pieder Savienībai *Dicrano – Pinion*. Šie meži bieži ir raksturīga iekšzemes kāpu dabiskās attīstības - sukcesijas stadija. Eiropas Savienības biotopu interpretācijas rokasgrāmatā arī norāda, ka līdzīgus mežus piejūrā klasificē kā *2180 Mežainas piejūras kāpas*. Ievērojot, ka Latvijā jau ir atzīts biotops *2180 Mežainas piejūras kāpas*, tad nav pamata uzskatīt, ka Latvijā biotopa 91T0 Ķērpjiem bagāti priežu meži nav. Labas un izcilas kvalitātes 91T0 audzēm pieskaita biotopam 9010* Veci vai dabiski boreālie meži gadījumos, kad biotops atbilst (P)DMB kritērijiem, bet par pārējām biotopa kritērijiem atbilstošām mežaudzēm nav informācijas. Rezultātā ir nepilnīgs priekšstats par biotopa faktisko izplatību un labvēlīgas aizsardzības statusu gan Latvijā, gan arī Baltijā, un Eiropā.
2. Lietuvā un Igaunijā biotopu *9050 Lakstaugiem bagāti egļu meži* nodala (Rašomavičius 2012; Paal 2007), taču Latvijā daļu no dabā sastopamajām biotopam atbilstošajām audzēm pieskaita biotopam 9010* Veci vai dabiski boreālie meži gadījumos, kad biotops atbilst (P)DMB kritērijiem, bet par pārējām biotopa kritērijiem atbilstošām mežaudzēm nav informācijas. Rezultātā ir nepilnīgs priekšstats par biotopa faktisko izplatību un labvēlīgas aizsardzības statusu gan Latvijā, gan arī Baltijā un Eiropā.
3. Visā boreālā biogeogrāfiskajā reģionā pilnīgi visās valstīs sastopams biotops *9070 Meža ganības*, izņemot Latviju. Lai Latvijas ieguldījums Biotopu direktīvas ieviešanā būtu vieglāk uztverams starptautiskā redzējumā, pareizi būtu oficiālajā biotopu sarakstā uzrādīt, ka Latvijā pastāv arī *9070 Meža ganības* un attiecīgi apzināt to izplatību.

2.2. ES nozīmes biotopu apzināšanas (kartēšanas) kvadrāti un laika grafiks

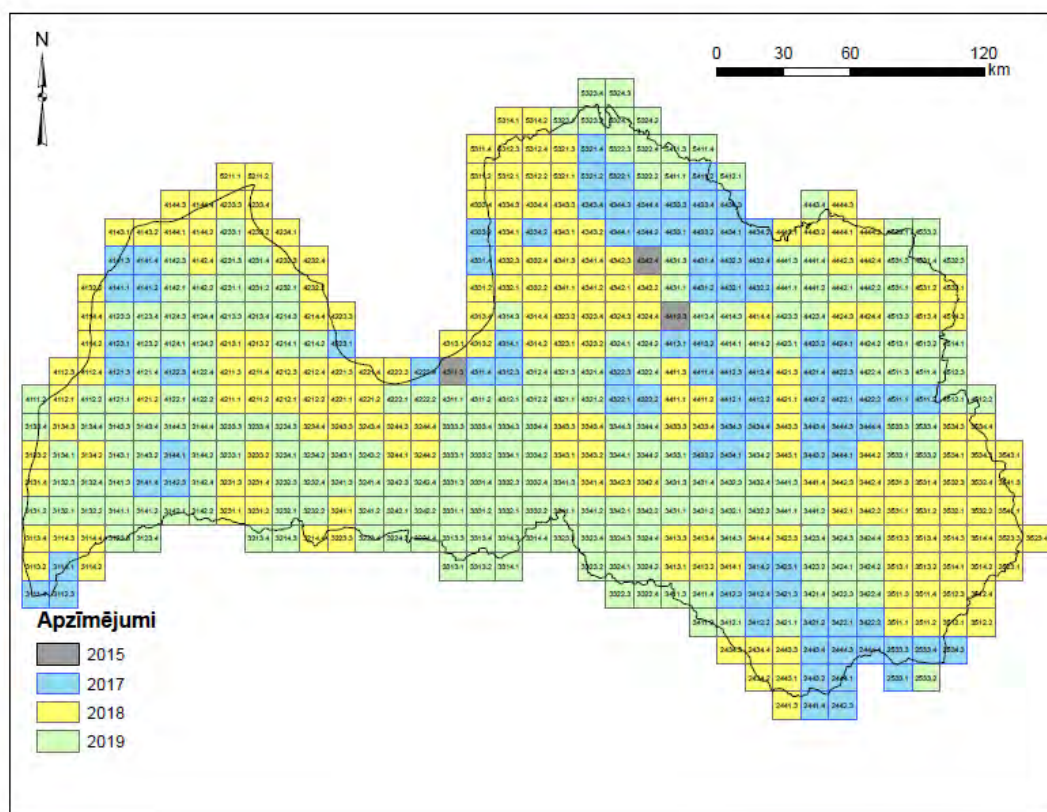
Visa Latvijas teritorija ir sadalīta kvadrātu tīklā 12.5 x 12.5 km, kas atbilst mērogam 1:25 000 (1.attēls). Vienā mēroga 1:25 000 lapā ietilpst 20 karšu lapas ar izmēru 3.125 x 2.5 km, mērogā 1:10 000. Katram kvadrātam un attiecīgi tās karšu lapai ir piešķirts numurs ar secību no 1 līdz 20. Uz darba kartēm ir atzīmēta apsekojamā teritorija un objekti. Kopējais kvadrātu skaits valsts mērogā 495 (ne visi kvadrāti pilnībā nosedz Latvijas teritoriju, jāņem vērā, ka perifērijā esošie kartēšanas kvadrāti ir nepilni, t.i., tajos jāapseko tikai Latvijas teritorijā esošā sauszemes daļa). Visi kvadrāti jāapseko dabā līdz 2019.gada 31.decembrim.

ES nozīmes biotopu apzināšana kvadrātos tiek plānota tā, lai pēc to apsekošanas secīgi varētu plānot īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (turpmāk – ĪADT) dabas aizsardzības plānu izstrādi un novērstu dubultā finansējuma riskus (t.i., ja eksperts ir veicis ES nozīmes biotopu kartēšanu, tad dabas aizsardzības plāna izstrādes ietvaros

---

³ European Commission, 2013. Interpretation Manual of European Union Habitats (http://ec.europa.eu/environment/nature/legislation/habitatsdirective/docs/Int_Manual_EU28.pdf)

atkārtota ES nozīmes biotopu apzināšana netiek veikta un tam netiek paredzēts finansējums).

1.attēls. Latvijas sadalījums kvadrātu tīklos un iespējamais laika grafika plānojums.

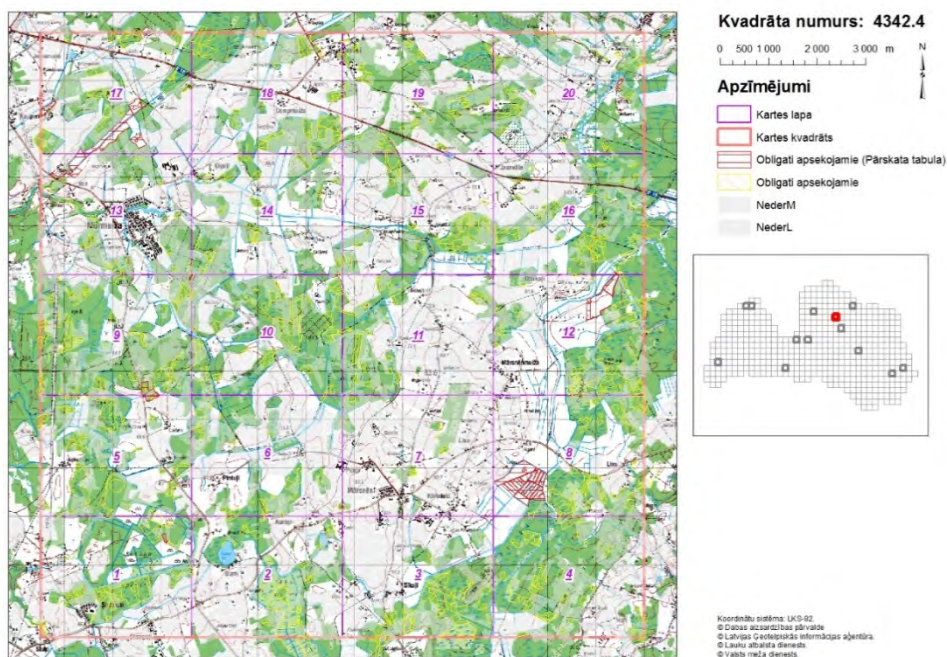
ES nozīmes biotopu apzināšanas indikatīvais laika grafiks un prasības speciālistiem tiks noteiktas Iepirkuma tehniskajā specifikācijā. Dabas aizsardzības pārvalde pēc projekta apstiprināšanas slēdz līgumu ar iepirkuma procedūrā noteikto uzvarētāju, kas veic ES nozīmes biotopu apzināšanu atbilstoši šajā metodikā un tehniskajā specifikācijā noteiktajām prasībām un laika grafikam.

2.3. Nepieciešamais aprīkojums

Ekspertam lauka darbu veikšanai nepieciešamais materiāls:

- 2.3.1. Dabas vērtību pārskata karte LKS-92 koordinātu sistēmā (2.attēls).
- 2.3.2. Katrai kartēšanas vienībai - viena kartēšanas kvadrāta (12,5x12,5km) karte (2.attēls) un 20 detalizētās darba kartes (mērogā 1:10 000), kurās kā pamatne izmantota attiecīgajam darba objektam piemērotākais informācijas avots (ortofoto, mežaudžu plāns, satelītattēls, topogrāfiskā karte vai atsevišķi tās slāņi) un dažādu informācijas avotu kombinācija (3.attēls). Informācijas apzīmēšanai izmantotie simboli vai krāsu kodi atšifrēti kartes apzīmējumu sadaļā. Kartē izmantots koordinātu tīkls LKS-92 koordinātu sistēmā.
- 2.3.3. Viena kartēšanas kvadrāta (12,5x12,5km) karte, uz kuras norādīta ģeoloģiskā informācija (4.attēls), ja nepieciešams veikt iežu, atsegumu un karsta kriteņu kartēšanu.

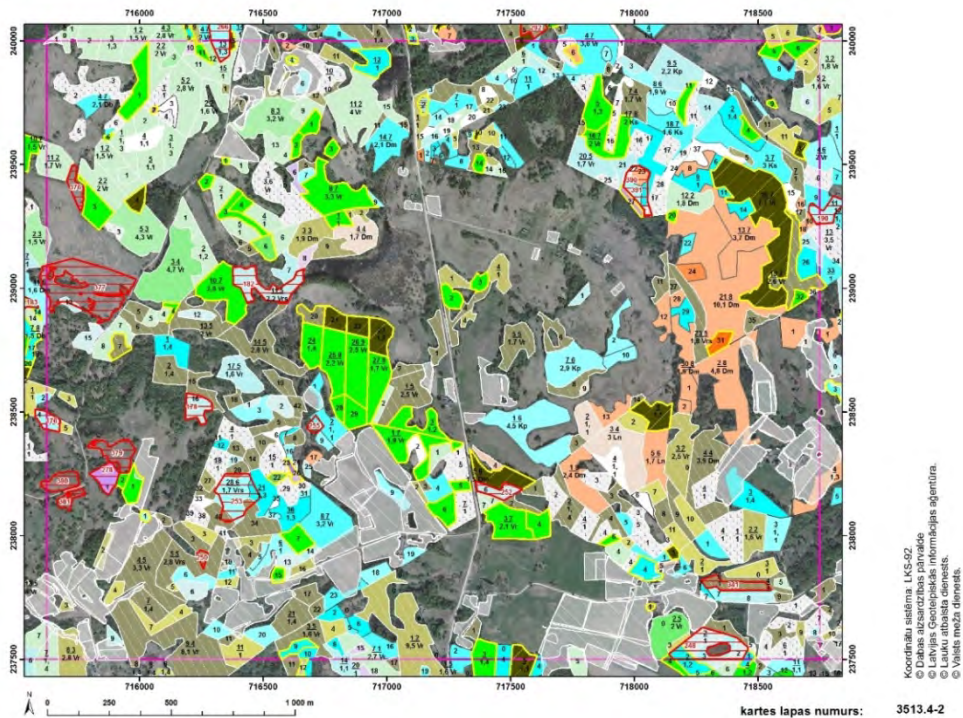
- 2.3.4. Darba dokumenti (biotopu inventarizācijas anketas, pārskata tabulas, precizētie biotopu apraksti (metodikas pielikumā), grāmata “Eiropas Savienības aizsargājami biotopi Latvijā”⁴ (turpmāk – Biotopu rokasgrāmata), Bioloģiski vērtīgo zālāju kartēšanas metodika⁵.
- 2.3.5. GPS uztvērējs.
- 2.3.6. Saldūdens biotopu apsekošanas gadījumā – aprīkojums ūdens fizikāli-ķīmisko parametru noteikšanai (sīkāks apraksts sniegts Metodikas sadaļā par saldūdens biotopu apsekošanu).
- 2.3.7. aparatūra objektu fotofiksācijai.
- 2.3.8. Katrai kartēšanas vienībai - pārskata karte ar apzinātajām dabas vērtībām, kas iekļauta neapsekojamā slānī (turpmāk – papildmateriāls).

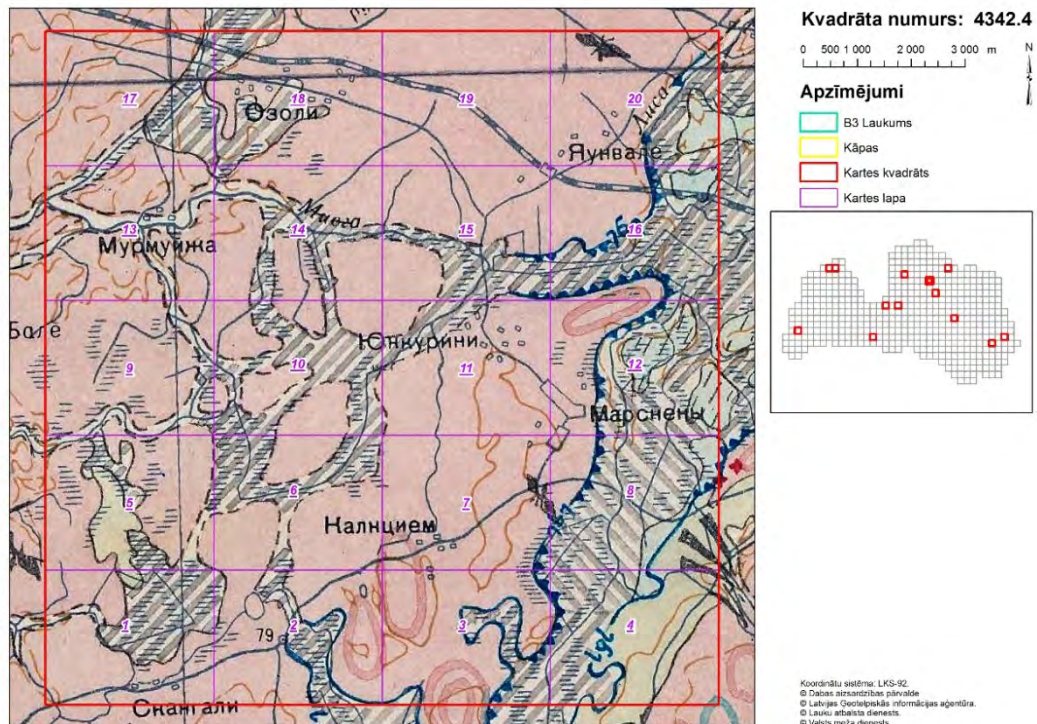
2.attēls. Kvadrāta kartes paraugs- viena 12,5x12,5km kvadrāta dabas vērtību pārskata karte LKS-92 koordinātu sistēmā.

⁴ Eiropas Savienības aizsargājami biotopi Latvijā. Noteikšanas rokasgrāmata. 2. papildināts izdevums (2013) A.Auniņa red., Rīga, Latvijas Dabas fonds, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, 320 lpp

⁵ Lārmanis V. (red.). 2013. Bioloģiski vērtīgo zālāju kartēšanas metodika. Dabas aizsardzības pārvalde, Sigulda, 61.lpp.

3.attēls. *Darba lapas paraugs - viena no 20 kartēšanas kvadrāta darba lapām.*
 Attēla skaidrojumi: sarkans iesvītrots – obligāti apsekojamie lauki (pēc atlasē kritērijiem esoši biotopi, mikroliegumi), ar dzeltenu – obligāti apsekojamie lauki (pēc citiem atlasē kritērijiem), ar blāvi pelēku - neapsekojamie lauki (pēc atlasē kritērijiem). Pārējās krāsas indicē mežaudzes augšanas apstākļu tipu un norāda uz apsekojamo slāni pēc izvēles.

4.attēls. *Karte ar ģeomorfoloģisko informāciju –paraugs.*

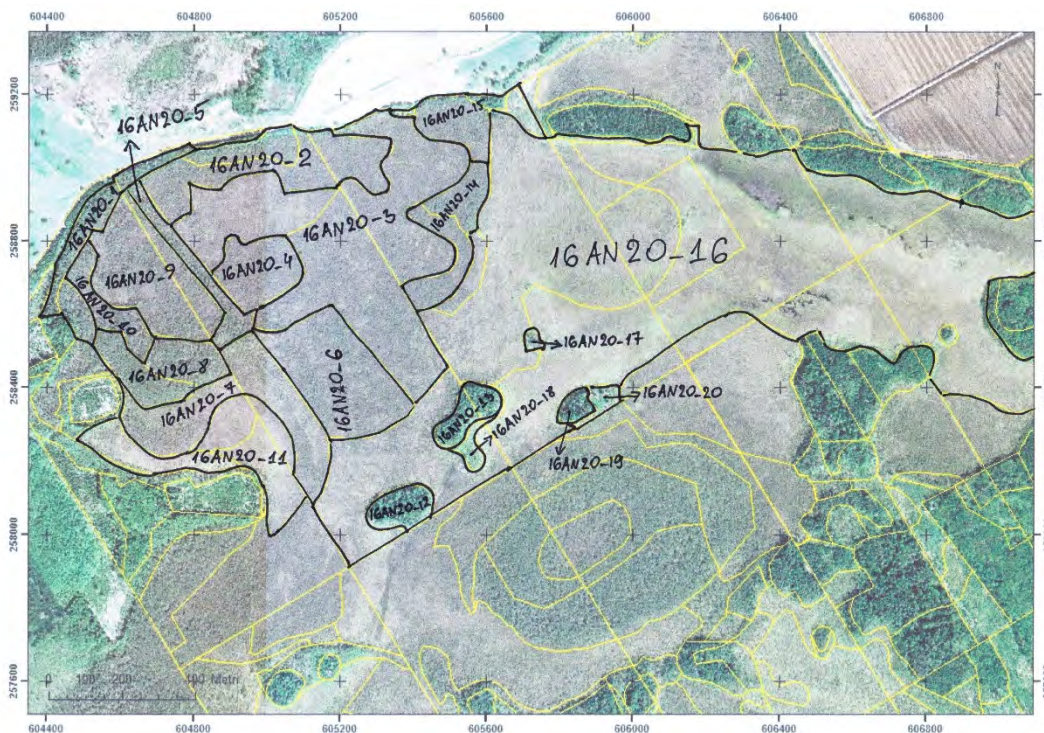
3. Lauka darbu veikšana

Zālāju, mežu un virsāju, purvu un jūras piekrastes biotopu apsekošana

3.1. Darba uzdevumi

Eksperts, kas veic biotopu apsekošanu dabā :

- 3.1.1. Veic darba kartē iekļauto poligonu (skaidrojums par apsekojamo platību noteikšanu sniegts 5. nodaļā) apsekošanu dabā;
- 3.1.2. Veic biotopa poligona robežu uzzīmēšanu uz Pasūtītāja izsniegta lauka darbu materiāla (ortofoto izdrukas), izmantojot sarkanu ūdensnoturīgu flomasteru, kura līnijas platums nepārsniedz 0,6mm. Poligona numurs tiek veidots no gada, kurā platība apsekota, eksperta vārda un uzvārda iniciāļiem, eksperta sertifikāta numura un poligona numura. Poligonus numurē vienu pēc otra pieaugošā secībā (piem., ja apsekošanas gads 2016., eksperts Anita Namatēva, eksperta sertifikāta Nr.20, poligonus numurētu kā 16AN20_1, 16AN20_2, utt.),(piemērs dots 5.attēlā).
- 3.1.3. Veic biotopa inventarizācijas anketas aizpildīšanu (anketu paraugi pievienoti Metodikas pielikumos), fiksējot un novērtējot visus poligonā esošos struktūru un funkciju elementus, kā arī sugas. Anketas numurs ir identisks poligona numuram, kuram pievienots anketas kārtas numurs, piemēram, 16AN20_1_1, 16AN20_2_1 utt.
- 3.1.4. tehniskajā specifikācijā noteiktajos objektos (piemēram, atsegumi, alas) veic objekta fotofiksāciju; biotopa poligonam atbilstošā fotogrāfija jānumurē tāpat kā poligons.
- 3.1.5. veikto maršrutu dabā fiksē GPS ar "Tracking" funkciju (t.i., jābūt fiksētam eksperta maršrutam, lai kontroles nolūkos varētu pārliecināties, vai eksperts ir apmeklējis konkrētos poligonus).
- 3.1.6. pasūtītāja noteiktajā termiņā iesniedz aizpildītas inventarizācijas anketas, ortofoto izdrukas ar uzzīmētu poligona robežu un fotogrāfijas;
- 3.1.7. pasūtītāja noteiktajā termiņā iesniedz pārskata tabulas, kurās sniegta informācija par nekonstatētām dabas vērtībām ar sarkanu krāsu apvilktos obligāti apsekojamajos poligonos (uz kartogrāfiskā materiāla iezīmēts ar sarkanu), piemēram, iepriekš konstatētos bioloģiski vērtīgos zālāju biotopos, īpaši aizsargājamajos biotopos, mikroliegumos, dabiskos mežaudžu biotopos, (pārskata anketas paraugs pievienots Metodikas pielikumos).
- 3.1.8. pasūtītāja noteiktajā termiņā iesniedz pārskata tabulas par citām konstatētām dabas vērtībām (dižkoki, dižakmeņi, alejas u.c.) (pārskata anketas paraugs pievienots Metodikas pielikumā).
- 3.1.9. nestandarta un Metodikā vai Iepirkuma tehniskajā specifikācijā neatrunātu situāciju gadījumā eksperts darbus veic atbilstoši Dabas aizsardzības pārvaldes rakstiski noteiktiem norādījumiem.

5.attēls. Aizpildītas darba kartes paraugs.

3.2. Kartogrāfiskā materiāla izmantošana

Veicot apsekojumu dabā, eksperts vadās pēc dabas vērtību kartes, papildmateriāla un darba kartes, uz kuras norādīts:

- 3.2.1. Obligāti apsekojamais slānis (poligonu robežas apvilktas ar dzeltenu un sarkanu līniju);
- 3.2.2. Neapsekojamais slānis (blāvs fons);
- 3.2.3. Ortofoto un mežaudzes nogabalu informācija;
- 3.2.4. ģeoloģiskā un ģeomorfoloģiskā informācija (piemēram, iekšzemes kāpas, osi, Baltijas ledus ezera krasta līnija, avotu un atsegumu punkti).

Papildus eksperts var izmantot jebkurus citus pieejamos kartogrāfiskos materiālus, piem., topoloģiskās kartes, hidroloģijas kartes u.c., kas atvieglo biotopa pazīmju izdalīšanu, kā arī palīdz orientēties apkārtnē. Ja tiek izmantoti papildus kartogrāfiskie materiāli, to kopijas tiek iesniegtas Pasūtītājam.

3.3. Biotopu apsekošanas pamatprincipi

Teritorijas, kurās obligāti veicama biotopu apsekošana, kā arī teritorijas, kurās biotopu apsekošana nav jāveic, ir atlasītas, izmantojot dažādu valsts iestāžu un organizāciju datus. Ņemot vērā to, ka dažādu datu avotos atšķiras datu precizitāte un datu pēdējās aktualizēšanas datums, kā arī ne visi dati ir pieejami digitāli savietojamos formātos, ekspertiem izsniegtās darba kartes ir palīgmateriāls darbam un dabā situācija var atšķirties no tā, kas fiksēts kartēs. Tomēr ekspertiem jāievēro sekojoši principi:

- 3.3.1. Obligāti apsekojamajā slānī (uz kartes poligoni apvilkti ar dzeltenu un sarkanu līniju) jāapseko visi poligoni, par katru aizpildot anketu, ja tiek

konstatēts ES nozīmes biotops. Ja ar sarkano līniju apvilktajos un iesvītrotajos poligonos ES nozīmes biotops netiek konstatēts, jāaizpilda pārskata tabula, kurā norādīti iemesli, kāpēc minētajā teritorijā biotops nav konstatēts. Ja poligonos, kas apvilkti ar dzelteno līniju, ES nozīmes biotopi netiek konstatēti, pārskata tabula nav jāpilda. Ja obligāti apsekojamajā slānī netiek konstatēts ES nozīmes biotops, bet tiek pamanīta aizsargājamas sugas atradne, to fiksē pārskata tabulā, norādot atradnes koordinātes LKS -92 koordinātu sistēmā.

- 3.3.2. Neapsekojamais slānis (uz kartes blāvākā krāsā) ekspertam dabā nav jāapseko, taču, ja tomēr garāmejojot tajā tiek konstatētas dabas vērtības, konstatētais dabā jāsalīdzina ar neapsekojamā slāņa papildmateriālu, kurā iezīmēti jau visi iepriekš zināmie ES nozīmes biotopi (nodrošina Dabas aizsardzības pārvalde). Ja situācija dabā neatbilst papildmateriālā iekļautajai informācijai, poligonu apseko, uzzīmējot poligona robežas un aizpildot anketu.
- 3.3.3. Ekspertam tiek rekomendēts apsekot kartē redzamo ortofoto vai mežaudzes nogabalu slāni, iepriekš ekspertam izvērtējot noteiktu platību apsekošanas lietderību, kamerāli izanalizējot pieejamo kartogrāfisko materiālu. Ja šajā slānī biotops tiek konstatēts, biotops jāfiksē, uzzīmējot biotopu poligona robežu un aizpildot inventarizācijas anketu.
- 3.3.4. Eksperts atzīmē visus biotopus atbilstoši Metodikas pielikumos sniegtajiem biotopu aprakstiem. Par to biotopu apzināšanu, kas netiek pieminēti Metodikas pielikumos, jāvadās pēc Biotopu rokasgrāmatā³ sniegtās informācijas.

3.4. ES nozīmes biotopu apzināšana un atzīmēšana kartēs

- 3.4.1. ES nozīmes biotopu apzināšanu veic, apsekojot teritoriju un atzīmējot kartē visus konstatētos ES nozīmes biotopus, kuri atbilst minimālajām kvalitātes prasībām. ES nozīmes biotopu minimālās kvalitātes prasības un sliekšņi, pie kuriem biotops atzīstams par Eiropas Savienības nozīmes biotopu, sniegti biotopu aprakstos (skatīt Metodikas pielikumu, Biotopu rokasgrāmatu un Bioloģiski vērtīgo zālāju kartēšanas metodiku). Biotopu apzināšana un konstatēšana tiek veikta pēc Biotopu rokasgrāmatā ietvertajiem kritērijiem (zinātniskiem principiem) – t.i., tikai tad, ja konkrētā teritorijā tiek konstatētas raksturojošās sugas un struktūru indikatori, eksperts veic tālāku ES nozīmes biotopa novērtēšanu. Konstatējot ES nozīmes biotopu dabā, to izstaigā. Nelielus poligonus (platība līdz 0,5 ha) izstaigā pilnībā, bet lielākus poligonus laika ekonomijas ietvaros ieteicams izstaigāt zigzagā vai vairākos paralēlos transektos. Atsevišķā poligonā zīmē kvalitatīvi vienvēidīgus biotopus. Ja ES nozīmes biotopa variants atšķiras, zīmē atsevišķu poligonu. Ja poligonu šķērso ceļš, upīte, taka vai kāds cits sadalošs elements, bet ES nozīmes biotops kvalitatīvi, tai skaitā biotopa variants neatšķiras abpus šķērsojošajam elementam, iespējams zīmēt kā vienu poligonu, taču norādot piezīmēs sadalošo objektu.
- 3.4.2. Ekspertam jāatzīmē visu konstatēto ES nozīmes biotopu robežas darba kartē. Mežu biotopu atzīmēšanai kā pamatu izmanto mežaudžu nogabalu robežas, kas redzamas uz darba kartes.

- 3.4.3. ES nozīmes biotopus, kuru noteikšana balstās uz reljefa īpašībām (piemēram, 9180 Nogāžu un gravu meži, 9060 skujkoku meži uz osveida reljefa formām u.c.), atzīmē uz atbilstoša mēroga topogrāfiskās kartes ja to robežas nav iespējams atzīmēt uz mežaudžu nogabalu robežām,.
- 3.4.4. Minimālā atzīmējamā laukumveida objekta (poligona) platība ir 0,1 ha. Šādi objekti izmantojami lielākās daļas ES nozīmes jūras piekrastes, saldūdeņu, zālāju, purvu, mežu un virsāju biotopu kartēšanā. Izņēmums ir tie ES nozīmes biotopi, kas dabā sastopami ļoti nelielās platībās, piemēram, alas, avoti, atsegumi, jo to platība var būt mazāka par 0,1ha, tomēr tā joprojām jāatzīmē kā poligons (lai varētu noteikt konkrētā objekta platību).
- 3.4.5. Citos gadījumos, ja ES nozīmes biotops meža nogabalā aizņem vismaz 80% nogabala platības, tad kā ES nozīmes biotops uz kartes tiek iezīmēts viss nogabals. Ja ES nozīmes biotops daļēji atrodas meža nogabalā un daļēji uz aizaugušas lauksaimniecības zemes, tad ES nozīmes biotopa ārējo robežu zīmē daļēji pēc nogabala robežām, daļēji pēc ortofoto kartes (6.attēls). Atklātas platības (zālāju, purvu un virsāju biotopus) atzīmē uz ortofoto vai satelītainām.
- 3.4.6. ES nozīmes biotopiem, kuriem saskaņā ar aprakstu, ir varianti, kartējot obligāti jānorāda, kuram variantam poligons atbilst. Ja blakus atrodas viena ES nozīmes biotopa dažādi varianti, tos kartē kā atsevišķus poligonus. Katram poligonam aizpilda atsevišķu anketu.
- 3.4.7. Ja telpiski pārklājas divi ES nozīmes biotopi, katrs ES nozīmes biotops tiek kartēts kā atsevišķs laukumveida objekts, un šie objekti drīkst savstarpēji pārklāties, taču pārklāšanās raksturs jānorāda atribūtu tabulā tam paredzētajā laukā: 0 – biotops nepārklājas, 1 – aplūkojamajā biotopu raksturojošajā laukumveida objektā pilnībā ietilpst citu biotopu raksturojošs laukumveida objekts. Ja biotops ietver sevī citus mazāku biotopu elementus, ko atbilstoši apsekojuma anketā sniegtajai informācijai var norādīt anketā kā biotopu kvalitāti raksturojošus elementus (piemēram, meža biotopa poligonā sastopami avoti), tad tiek kartēts valdošais ES nozīmes biotops, anketā veicot attiecīgu ierakstu un atsevišķi šos struktūras elementus uz kartēm neatzīmējot.

6.attēls. Meža biotopu robežu fiksēšana pēc nogabalu robežām

3.5. Augu sastopamības vērtēšana (attiecas uz veģetācijas vērtējumu parauglaukumos)

3.5.1. Augu sastopamības vērtēšanas skala (pēc *Braun-Blanquet*), kas izmantojama biotopā sastopamo sugu atzīmēšanā:

+ Individū maz, tie sedz ļoti mazu platību

1 – atsevišķu indivīdu daudz, taču tie sedz mazu platību, vai indivīdu un to segums ir lielāks, bet ne lielāks kā 5% no pētāmā parauglaukuma

2 – atsevišķu indivīdu ļoti daudz vai tie sedz vismaz 5% pētāmā parauglaukuma

3 – indivīdu sastopamība dažāda, tie sedz no 25 līdz 50% pētāmā laukuma

4 – indivīdu sastopamība dažāda, tie sedz 50 līdz 75% pētāmā laukuma

5 – indivīdu sastopamība dažāda, tie sedz ne mazāk kā 75% no pētāmā laukuma

3.5.2. Svešzemju sugu cenopopulāciju vērtēšanas skala, kas izmantojama biotopā sastopamo svešzemju sugu atzīmēšanā:

1 – Sastopami tikai atsevišķi eksemplāri, tie aizņem mazāk nekā 0,1% platības

2 – Augi izplatījušies nelielā platībā vai aizņem ne vairāk kā 1% platības

3 – Augi izplatījušies visā kontūrā, bet aizņem ne vairāk kā 1% platības

4 – Augi aug atsevišķiem eksemplāriem vai nelielām grupām, aizņem no 1 līdz 10% platības

5 – Augi aug atsevišķiem eksemplāriem vai grupām daļā no parauglaukuma, aizņem no 20 līdz 40% platības

6 – Augi vai to audzes izplatītas pa visu kontūru, aizņem no 20 līdz 40% platības

- 7 – Augi vai to audzes sastopami daļā no kontūras, bet tie aizņem no 40 līdz 60 procentiem platības
- 8 – Augi vai to audzes izplatītas visā parauglaukumā un aizņem no 40 līdz 60% platības
- 9 – Augi veido lielas audzes un aizņem 60 līdz 80% kontūras platības
- 10 – Augi veido gandrīz vienlaidus audzes un aizņem vairāk nekā 80% parauglaukuma platības.

ES nozīmes saldūdens biotopu apzināšana

ES nozīmes saldūdens biotopu apsekošanas vietas tiek noteiktas kartēšanas kvadrātu ietvaros, par pamatu ņemot informāciju par ūdensobjektiem no Valsts SIA "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs" un Valsts zemes dienesta. Attiecībā uz ES nozīmes saldūdens biotopiem nav izmantojama obligāti kartējamā un nekartējamā slāņa pieeja, jo minētie atlases kritēriji neattiecas uz saldūdens biotopiem. Kartēšanas kvadrāta ietvaros ir apsekojamas visas dabiskas izcelsmes ūdenstilpes, nosakot to atbilstību ES nozīmes biotopu kvalitātes minimālajām prasībām, kas minētas Biotopu rokasgrāmatā. Tajās īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, kurās paredzēta dabas aizsardzības plānu izstrāde, Iepirkuma tehniskajā specifikācijā noteiktajos ūdensobjektos (upēs, ezeros) papildus jāveic fizikāli-ķīmiskās analīzes, kā arī fizikāli-ķīmiskās analīzes veicamas ārpus īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, (vietas nosakot Iepirkuma tehniskajā specifikācijā), nodrošinot, ka tiek iegūta reprezentatīva datu kopa (kopējais analīžu skaits katram biotopa veidam vismaz 30, kopā vismaz 150). Ja vien Stāvošu saldūdeņu biotopu inventarizācijas un monitoringa vadlīnijās un biotopa 3260 inventarizācijas un monitoringa vadlīnijās nav noteikts savādāk, jāvadās pēc norādījumiem, kas aprakstīti šīs nodaļas 1.-5.punktā. Detalizētas saldūdeņu biotopu inventarizācijas un monitoringa vadlīnijas, kas saskaņotas ar Valsts SIA "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs" ekspertiem, pieejamas Dabas aizsardzības pārvaldes mājaslapā www.daba.gov.lv sadaļā "Vides monitorings" (http://www.daba.gov.lv/public/lat/dati1/vides_monitoringa_programma/).

ES nozīmes iežu, atsegumu un karsta kriteņu biotopu apzināšana

ES nozīmes iežu, atsegumu un karsta kriteņu biotopu apsekošana tiek veikta pēc līdzīgiem norādījumiem kā aprakstīts šīs nodaļas 1.-5.punktā, vienīgi uz šo biotopu grupu obligāti kartējamā un nekartējamā slāņa pieeja ir informatīva rakstura. Pirms iežu, atsegumu un karsta kriteņu biotopu apzināšanas ekspertiem jāveic katra kartēšanas kvadrāta ģeoloģiskās un ģeomorfoloģiskās informācijas analīze (kartogrāfisko materiālu nodrošina Dabas aizsardzības pārvalde), lai apzinātu potenciāli apsekojamās objektus. Pēc kartogrāfiskās informācijas izpētes var būt situācijas, kad kartējamajā kvadrātā nav potenciālu šo biotopu atradņu un kvadrātā atsevišķu izpēti nav nepieciešams veikt. Katrs biotops tiek fiksēts un par to tiek sagatavota inventarizācijas anketa.

4. Biotopa kvalitātes vērtējums

4.1. Labvēlīgs aizsardzības statuss

Labvēlīgas aizsardzības nodrošināšanai nepieciešamā kopējā biotopu platība tiek noteikta atbilstoši Eiropas Komisijas 1997. gada 18. novembra vadlīnijās Hab.97/2, rev.4 minētajiem principiem⁶. Biotopu direktīva paredz nodrošināt labvēlīgu aizsardzības stāvokli ES nozīmes sugām un biotopiem. Atbilstoši Sugu un biotopu aizsardzības likuma 7. panta trešajai daļai, biotopa aizsardzība tiek uzskatīta par labvēlīgu, ja:

- 1) tā dabiskais izplatības areāls un platības, kur tas atrodams, ir stabils vai paplašinās;
- 2) tam ir raksturīgā struktūra un funkcijas, kas nepieciešamas biotopa ilgstošai eksistencei, un paredzams, ka tās pastāvēs tuvākajā nākotnē;
- 3) ir nodrošināta labvēlīga tam raksturīgo sugu aizsardzība.

Lai varētu izvērtēt katra biotopa aizsardzības stāvokli, veicot to izplatības apzināšanu par katru konstatēto biotopa poligonu tiek aizpildīta inventarizācijas anketa (Metodikas pielikumā). Inventarizācijas anketās ir ietverti katram biotopam raksturīgie novērtējamie parametri izvērtējuma veikšanai - biotopa aizņemtā platība, specifiskās struktūras un funkcijas (ieskaitot raksturojošās sugas), ietekmējošo faktoru izvērtējums, kā arī ieteicamie pasākumi biotopa kvalitātes uzlabošanai.

Lai būtu iespējams katras sezonas beigās veikt provizorisku datu analīzi, anketās ir iekļauta sadaļa, kurā eksperti sniedz savu vērtējumu par katra ES nozīmes biotopa kvalitāti poligona ietvaros. Eksperts anketā aizpilda kvalitātes vērtējuma sadaļu, ņemot vērā Biotopu rokasgrāmatā un Metodikas pielikumos sniegtos norādījumus par parametru vērtību atbilstību kvalitātei. Ja specifisku norādījumu par katru biotopu nav, izmanto zemāk norādītos indikatīvos kritērijus par biotopa poligona kvalitāti:

A – izcila kvalitāte ir tad, ja biotopa poligonā ir daudz specifiskās struktūras un funkcijas (ieskaitot raksturojošās sugas) izcilā vai labā stāvoklī un tām nav būtisku apdraudējumu.

B – laba kvalitāte ir tad, ja biotopa poligonā ir daudz specifiskās struktūras vai funkcijas (ieskaitot raksturojošās sugas), nav paredzami būtiski apdraudošie faktori, vai arī tam ir labi saglabājusies struktūra un viduvējas vai nelabvēlīgas perspektīvas nākotnē, bet biotopa un tā kvalitātes atjaunošana ir viegla vai iespējama ar mērenu piepūli;

---

⁶ Criteria for Assessing National Lists of pSCI at Biogeographical level (http://bd.eionet.europa.eu/activities/Natura_2000/crit)

C – **vidēja kvalitāte** – ES nozīmes biotops poligonā atbilst Biotopu rokasgrāmatā vai biotopu aprakstos norādītajām ES nozīmes biotopa minimālajām kvalitātes prasībām, sastopamas dažas plaši izplatītas indikatorsugas, lietussargsugas vai speciālistu sugas, konstatēta negatīvu faktoru ietekme, bet tā nav būtiska vai ir viegli vai ar mērenu piepūli novēršama,;

D – **zema kvalitāte** – ES nozīmes biotops poligonā atbilst Biotopu rokasgrāmatā vai biotopu aprakstos norādītajām ES nozīmes biotopa minimālajām kvalitātes prasībām, tomēr vairāk nekā 25% specifisko struktūru un funkciju (ieskaitot raksturojošās sugas) nav labā stāvoklī, nelielā skaitā vai mazā platībā sastopamas lietussargsugas, indikatorsugas vai speciālistu sugas, biotopu apdraud invazīvās vai ekspansīvās sugas, ir pazīmes, kas liecina par biotopa kvalitātes pazemināšanos ārējo faktoru ietekmē, kā arī atjaunošana nav iespējama ar vieglu vai mērenu piepūli.

ES nozīmes biotopa kvalitātes vērtēšanai poligona ietvaros var izmantot Metodikas pielikumā ietvertu informatīvo materiālu „Latvijas īpaši aizsargājamo biotopu veidu noteikšanas kritēriji” tiem ES nozīmes biotopiem, uz kuriem tas attiecināms. Konstatējot atbilstību informatīvajā materiālā ietvertajiem kritērijiem, biotopa poligona kvalitāte nosakāma kā A – izcilas kvalitātes pakāpe.

Eksperta vērtējums par katra poligona kvalitāti uzskatāms par indikatīvu. Galīgais vērtējums par katra poligona kvalitāti tiks izdarīts tikai pēc Metodikā aprakstītās datu kvalitātes pārbaudes.

Veicot visu biotopu apzināšanu un anketās iekļauto parametru novērtējuma analīzi, varēs izdarīt secinājumus par biotopu aizsardzības stāvokli valstī kopumā. Šo izvērtējumu būs iespējams veikt tikai pēc visu lauka darbu pabeigšanas, datu pārbaudes un ievades dabas datu pārvaldības “Ozols” anketu datu bāzes sistēmā.

Izstrādājot priekšlikumus ES nozīmes biotopu aizsardzībai, papildus katra poligona kvalitātes vērtējumam jāņem vērā arī tā platība, īpaši aizsargājamo sugu sastopamība poligonā, tā ģeogrāfiskais novietojums, u.c. parametri, atbilstoši vadlīnijās Hab.97/2, rev.4 minētajiem principiem. Ja visu pārējo vadlīnijās Hab.97/2, rev.4 minēto kritēriju vērtējums ir līdzvērtīgs, aizsardzība prioritāri nodrošināma augstākas kvalitātes biotopu poligoniem.

5. Obligāti apsekojamās un neapsekojamās teritorijas

- 5.1. Nosakot ES nozīmes biotopu apzināšanas principus, MK arī noteica kritērijus obligāti apsekojamo un neapsekojamo teritoriju noteikšanai. Šie kritēriji uzskaitīti informatīvā ziņojuma „Par aizsargājamo biotopu izplatības un kvalitātes apzināšanu” pielikumos. Lai atvieglotu Metodikas lasīšanu, pielikumos norādītā informācija iekļauta šajā nodaļā.
- 5.2. Dažādās valsts datu bāzēs visa informācija nav pieejama ģeotelpiski, bieži informācija nav aktualizēta par visu datu kopu, kā arī pastāv neatbilstība starp dažādu valsts institūciju datu bāzēs iekļauto informāciju. Līdz ar to daļai Latvijas teritorijas, izmantojot MK noteiktās norādes, nav iespējama viennozīmīga ģeotelpisko datu atlase. Tādēļ visas pārējās platības, kuras kartogrāfiskajā materiālā nav identificētas kā obligāti apsekojamas vai neapsekojamas, eksperts var apsekot pēc izvēles, ja atbilstoši pieejamajai papildus informācijai pastāv varbūtība, ka teritorijā varētu būt sastopami ES nozīmes biotopi.
- 5.3. Ņemot vērā lielo datu apjomu un kartēšanas darbu uzsākšanas laiku, kartēšanas slānis tiek aktualizēts vienu reizi gadā pirms lauka darbu sezonas uzsākšanas (līdz kārtējā gada 1.aprīlim).

Obligāti apsekojamās teritorijas – apsekojamais slānis

I Mežaudzes

1. Ģeotelpisko datu slānis, kura atribūtu datus norādāmi dati, kas atlasīti pēc 2., 3. un 4. tabulā minētajiem kritērijiem, un nogabalus aprakstošie dati:
  - 1.1. nogabala raksturojošā īpatnība - speciālā informācija - atzīme par vides un dabas resursu aizsargjoslām, bioloģiski nozīmīgiem meža struktūras elementiem – mežaudzēm ezeru salās, mežaudzēm purvu salās, meža puduriem, mežaudzēm ūdens teču un ūdenstilpju palienēs, ģeoloģiskiem un ģeomorfoloģiskiem veidojumiem (gravām, kriterēm, noslīdeņiem, iežu atsegumiem), avotiem, avoksnājiem un bioloģiski vērtīgām mežaudzēm (īpaši aizsargājamiem meža iecirkņiem);
  - 1.2. mežaudzes izcelsmes veids;
  - 1.3. mežaudzes sastāvs, mežaudzes vecums, meža tips;
  - 1.4. meža inventarizācijas gads.
2. ģeotelpiskais slānis ar informāciju par meža ugunsgrēkiem kopš 2007. gada. Atribūtdatos – gads, nogabalu aprakstošie lauki (sk. pielikumu).
3. Mežaudzes, kur sastāva formulā „plusos” (<5%) ir P, Oz > 140 gadiem (+nogabalu aprakstošie lauki).
4. egle pirmajā stāvā sastāda > 4 un vecums ir > 60 gadiem. (+nogabalu aprakstošie lauki). Meža tips: vēris, gārša, damaksnis, platlapju ārenis, platlapju kūdrenis, slapjā gārša, slapjais vēris, dumbrājs.

5. Purvi – sūnu, zāļu, pārejas (meža zemes veidi – 21, 22, 23).
6. Valsts meža dienesta slānis par dabiskajiem meža biotopiem (MKT) un 10 gadus vecie, neaktualizētie atribūtdati).
7. Īpaši aizsargājami meža iecirkņi (no tekstuālās bāzes) – aizsargājams augs (aizsardzības atzīme 99010086)
8. Ģeotelpisko datu slānis, kas ietver informāciju par dabiskajiem meža biotopiem (turpmāk – DMB) un potenciālajiem dabiskajiem meža biotopiem (turpmāk – pDMB), norādot atribūtu datus DMB vai pDMB veidu – skuju koku mežs (SKUJ), mistrots skuju-lapu koku mežs (MIS), platlapju mežs (PLAT), apšu mežs (APS), cits lapu koku mežs (LAP), slapjš melnalkšņu mežs (MELN), egļu un mistrots slapjš egļu mežs (SLAP- EGL), slapjie priežu un bērzu mežs (SLAP-PRIE), slapjš platlapju mežs (SLAP-PLA), gravas mežs (GRAV), nogāzes mežs (NOGĀZ), krastmalas mežs (KRAST), avotains mežs (AVOT), kaļķains skuju koku mežs (KAĻĶ-SKUJ), kaļķains zāļu purvs vai pļava (ZĀĻ-PURV), purva un meža mozaika (MOZA), biokoks (KOKS), bioloģiski nozīmīga bebraine (BEBR).
9. Ģeotelpisko datu slānis, kas ietver informāciju par mežu riestu vietām (poligoni bez atribūtu datiem).

2.tabula

Visi mežu tipi

<i>Suga</i>	<i>Vecums no:</i>	<i>% sastāvs audzē sākot no:</i>
Priede	111	30
Egle	91	50
Ozols	101	10
Bērzs	81	50
Melnalksnis	61	30
Osis	61	20
Liepa	61	5
Goba, Vīksna	61	5
Kļava	61	5
Baltalksnis	51	50
Blīgzna	51	10
Apse	51	20
Ozols, kļava, liepa, osis goba, vīksna (savstarpēji mistrojuma)	61	10

3. tabula

Tikai Am; Ap; As; Km; Kp; Ks; Gr; Mrs; Dms; Vrs meža tipos

<i>Suga</i>	<i>Vecums no:</i>	<i>% sastāvs audzē sākot no:</i>
Priede	111	30
Egle	90	50
Ozols	90	10
Bērzs	80	50

Melnalksnis	50	30
Liepa	51	20
Goba, Vīksna	51	20
Kļava	51	20

4. tabula

Tikai Nd, Db, Gr, Gs, Grs, Lk meža tipā

<i>Suga</i>	<i>Vecums no:</i>	<i>% sastāvs audzē sākot no:</i>
Egle	80	50
Bērzs	70	50
Priede	30	50
Melnalksnis	30	50

Datu avots – Valsts meža dienests; AS “Latvijas Valsts meži”

II Lauksaimniecības zemes

1. Lauksaimniecības zemes, kas atbilst kultūraugu un zemes izmantošanas veida kodam Lauku atbalsta dienesta datubāzē “710 – ilggadīgs zālājs”;

2. Bioloģiski vērtīgi zālāji, kas noteikti līdz 2012. gadam

Datu avots – Lauku atbalsta dienests, Latvijas Dabas fonds, Dabas aizsardzības pārvalde, Valsts zemes dienests.

III Cits

1. Informācija par īpaši aizsargājamiem biotopiem, sugu atradnēm, mikroliegumiem;
2. Ģeomorfoloģiskā informācija par osu un iekšzemes kāpu izplatību, topogrāfiskā informācija;
3. Upes un ezeri.

Datu avots – Dabas aizsardzības pārvalde, Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs, Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra.

Neapsekojamās teritorijas - neapsekojamais slānis

I Mežaudzes

- 1.1. meža zemes veids, kods – 33, 34;
- 1.2. izcirtumi;
- 1.3. mežaudzes, kas jaunākas par 50 gadiem, izņemot augstāk norādītās obligāti apsekojamās teritorijas;
- 1.4. AS “Latvijas Valsts meži” apsaimniekotajos mežos mežizstrādei sagatavotās cirsmas, izcirtumi un mežu platības, kur veikta biotopu kartēšana pēdējo 18 mēnešu laikā pirms informācijas apkopošanas;

1.5. ES un Latvijas nozīmes īpaši aizsargājami biotopi, kas kartēti AS "Latvijas Valsts meži" valdījumā un īpašumā esošajā teritorijā kopš 2011. gada;

1.6. purvu nogabali, par kuriem AS "Latvijas Valsts meži" ir noslēdzis līgumus par zemes izmantošanu lauksaimnieciskai darbībai (kultivēto ogu audzēšana).

Datu avots – Valsts meža dienests, AS Latvijas Valsts meži, Dabas aizsardzības pārvalde, Vides pārraudzības valsts birojs, Valsts Vides dienests, Kūdras ražotāju asociācija, citi.

II Lauksaimniecības zeme

Lauksaimniecības zeme, kas nav minēta obligāti apsekojamajā slānī.

Datu avots – Lauku atbalsta dienests, Valsts zemes dienests.

III Cits

1. Valsts un pašvaldības nozīmes transporta (tostarp autoceļu un dzelzceļa) un sakaru infrastruktūras nodalījuma un aizsargjoslas, ja vien nepārklājas ar obligāti apsekojamām teritorijām;

2. Meliorācijas sistēmu aizsargjoslas ārpus īpaši aizsargājamām dabas teritorijām un mikroliegumiem, ja vien nepārklājas ar obligāti apsekojamo teritoriju uzskaitījumā ietvertām valsts informācijas sistēmās reģistrētām dabas vērtībām

3. Teritorijas, kurām pēdējo 3 gadu laikā ierosināti vai noslēgušies ietekmes uz vidi novērtējumi un/vai izsniegtas atļaujas darbību veikšanai;

4. Teritorijas pilsētās un ciemos, izņemot teritorijas, kas norādītas obligāti apsekojamajā slānī;

5. Īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, kurām pēdējo 3 gadu laikā ir izstrādāts dabas aizsardzības plāns.

Datu avots – AS Latvijas Valsts ceļi, Zemkopības ministrijas Nekustamie īpašumi, Vides pārraudzības valsts birojs, Valsts Vides dienests, citi.

6. Pašvaldību un Zemes īpašnieku informēšanas kārtība

- 6.1. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija nodrošina katra zemes īpašnieka (tiesiskā valdītāja) informēšanu par aizsargājamo biotopu izplatības un kvalitātes apzināšanas uzsākšanu un iegūtajiem rezultātiem.
- 6.2. Uzsākot biotopu apzināšanas darbus visā Latvijas teritorijā Dabas aizsardzības pārvalde un VARAM :
  - 6.2.1. Ievieto attiecīgu paziņojumu „Latvijas vēstnesī”, kurā informē, par biotopu apzināšanas uzsākšanu, tās veikšanas principiem, ekspertu atpazīšanu, to apliecībām;
  - 6.2.2. Informē masu informācijas līdzekļus par plānoto pasākumu un ekspertu atpazīšanas pazīmēm. Eksperta atpazīšanas zīme ir apliecība (7.attēls), kā arī katram ekspertam ir izsniegts īss apraksts par veicamajiem darbiem latviešu valodā, kurā arī norādīts Dabas aizsardzības pārvaldes tālruņa numurs, pa kuru sazināties, ja rodas papildus jautājumi vai komentāri;
  - 6.2.3. Sadarbībā ar Lauku atbalsta dienestu nosūta informāciju zemes gabalu īpašniekiem, kuri ir Lauku atbalsta dienesta administrēto maksājumu saņēmēji, izmantojot Lauku atbalsta dienesta Elektronisko pieteikšanās sistēmu (EPS);
  - 6.2.4. Nodrošina informācijas ievietošanu reģionālajos laikrakstos, jo sevišķi pašvaldību izdotajos, tai skaitā arī elektroniskajos, izdevumos, kas tiek izplatīti attiecīgajā reģionā;
  - 6.2.5. Rakstiski informē katru pašvaldību par laiku, kad konkrētajā pašvaldībā tiks uzsākta biotopu apzināšana, kā arī nodrošina, ka pašvaldībās ir pieejami informatīvi materiāli par biotopu izplatības un kvalitātes apzināšanu.
- 6.3. Dabas aizsardzības pārvalde pirms katras lauka darbu sezonas attiecīgajos kartēšanas kvadrātos:
  - 6.3.1. Nosūta pa pastu paziņojumus par biotopu apzināšanas darbiem, kas plānoti konkrētajā sezonā tiem zemes gabalu īpašniekiem (pēc valsts kadastra sistēmā reģistrēto zemes vienību datiem un to īpašniekiem, tiesiskiem valdītājiem), kuru īpašumi atrodas obligāti kartējamajā slānī
  - 6.3.2. Sagatavo informāciju ievietošanai reģionālajos masu medijos un pašvaldību izdotajos, tai skaitā arī elektroniskajos, izdevumos par kartēšanas uzsākšanu attiecīgajā kartēšanas kvadrātā;
  - 6.3.3. Nodrošina kartogrāfisko materiālu par apsekojamajām platībām izvietojumam pašvaldības pārvaldes institūcijās;
  - 6.3.4. Dabas aizsardzības pārvaldes mājaslapā www.daba.gov.lv ievieto aktuālo informāciju sabiedrībai par biotopu apzināšanas procesu.
- 6.4. Pēc biotopu apzināšanas pabeigšanas un datu kvalitātes pārbaudes, Dabas aizsardzības pārvalde:

6.4.1. Nosūta pa pastu visiem zemes gabalu īpašniekiem, kuru īpašumos konstatēti biotopi, paziņojumus (pēc valsts kadastra sistēmā reģistrēto zemes vienību datiem un to īpašniekiem, tiesiskiem valdītājiem), norādot, kur ir pieejama informācija par ES nozīmes biotopiem, zemes īpašnieku tiesībām⁷, DAP izstrādā paziņojuma tekstu zemes īpašniekiem (tiesiskajiem valdītājiem), par obligāti iekļaujamās informācijas apjomu konsultējoties ar Uzraudzības grupu;

6.4.2. Pēc pilnīgas biotopu izplatības un kvalitātes apzināšanas pabeigšanas ievieto attiecīgu paziņojumu „Latvijas vēstnesī”, kurā informē, par biotopu kartēšanas pabeigšanu, norādot, kur ir pieejama informācija par biotopiem, zemes īpašnieku tiesībām.

7.attēls. Eksperta apliecības paraugs

⁷ Par zemes īpašnieku tiesībām, pienākumiem ES nozīmes biotopu apzināšanas kontekstā skatīt 8. nodaļā

7. Digitālās datu kopas sagatavošana un kontroles mehānisms

7.1. Kartes un anketas kvalitātes kontrole

Eksperts pēc darba veikšanas nodot aizpildītas inventarizācijas anketas un karti, uz kuras uzzīmētas ES nozīmes biotopa poligona robežas, kā arī pārskata tabulas. Dabas aizsardzības pārvaldes darbinieks 100% gadījumu pārbauda, vai:

- 7.1.1. anketās aizpildīti visi lauki;
- 7.1.2. anketas aizpildītas saprotami;
- 7.1.3. anketas aizpildītas atbilstoši metodiskajiem norādījumiem;
- 7.1.4. biotopu poligonu robežas iezīmētas skaidri un saprotami, atbilstoši metodiskajiem norādījumiem;
- 7.1.5. anketās sniegtā informācija par biotopa kvalitāti un sastopamajām sugām teorētiski atbilst konkrētā biotopa noteikšanas minimālajām prasībām;
- 7.1.6. vai apsekoti visi obligāti apsekojamie lauki (ar sarkanu iezīmētie) un tiem ir atbilstošās anketas vai piezīmes pārskata tabulās;
- 7.1.7. vai pārskata tabulās sniegta korekta, pamatota informācija;
- 7.1.8. vai visiem apsekotajiem poligoniem ir atbilstoša fotofiksācija.

Konstatējot neatbilstību kādam no 7.1.1.-7.1.8. apakšpunktos norādītajiem apstākļiem, darbs tiek atgriezts ekspertam neprecizitāšu novēršanai. Pēc atkārtotas darba iesniegšanas tiek pārbaudīts, vai konstatētās neprecizitātes ir novērstas.

Pēc sākotnējās dokumentālās pārbaudes tiek veikta darba izvērtēšana, izskatot nodoto kartogrāfisko materiālu un aizpildītās inventarizācijas anketas. Salīdzinot kartogrāfisko materiālu un anketās sniegto informāciju (piemēram, izvērtējot obligāti apsekojamo slāni, kur ES nozīmes biotops nav ticis konstatēts, vai neapsekojamo slāni, kur ES nozīmes biotops ir konstatēts), Dabas aizsardzības pārvaldes darbinieks veic teritorijas atkārtotu apsekošanu dabā, pēc nejaušības principa vai neskaidru situāciju gadījumā apsekojot konstatēto biotopu poligonus, kā arī teritorijas, kas ir/nav atzītas par biotopiem, ja atbilstoši eksperta iesniegtajiem dokumentiem rodas šaubas par eksperta viedokļa pamatotību. Dabā tiek apsekoti vismaz 10% teritorijas kontroles ietvaros. Dabas aizsardzības pārvaldes darbinieki-eksperti veic atkārtotu konkrētās vietas apskati, informāciju precizējot arī situācijās, ja tiek saņemtas sūdzības vai iebildumi par darba kvalitāti no zemes īpašniekiem (tiesiskajiem valdītājiem).

7.2. Digitālās datu kopas kvalitātes pārbaude

Digitālās datu kopas sagatavošanas procesā veic poligonu robežu pārnese no lauka darbu kartes materiāliem uz digitālo datu kopu:

- 7.2.1. skenējot lauku darbu kartes ar augstas izšķirtspējas A3 skeneri, ArcGIS vidē piesaistot skenēto materiālu pie Latvijas koordinātu sistēmas LKS – 92TM. Skenēto karšu koordinātu piesaistes precizitātes nodrošināšanai lauka darbu karšu izdruku rāmja biezums nedrīkst pārsniegt 0.3mm;

7.2.2. digitizējot lauka darbu kartēs attēloto līniju mērogos no 1:1000 līdz 1:5000, lai iegūtu digitālo datu precizitāti atbilstoši mērogam 1:10000 un izmantojot pamatnei datu slāņus:

7.2.2.1. skenēto lauka darbu karti,

7.2.2.2. sagatavoto apsekojamās teritorijas slāni,

7.2.2.3. LĢIA ortofoto kartes (RGB un CIR) ar 0.25m un 0.4m izšķirtspēju;

7.2.2.3. LĢIA digitālo virsmas modeli (LAS formāta dati vai ESRI GRID dati ar soli < 5m);

7.2.2.4. VZD ADTI, ja ir pieejami materiāli;

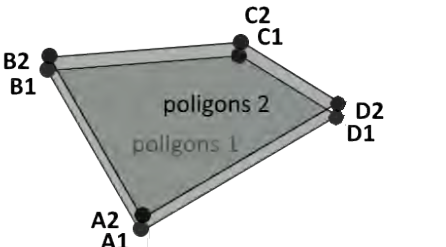
7.2.2.5. VMD un LVM digitālās datu kopas ar mēroga noteiktību 1:10000;

7.2.2.6. cita informācija ar mēroga 1:10000 vai augstāku noteiktību.

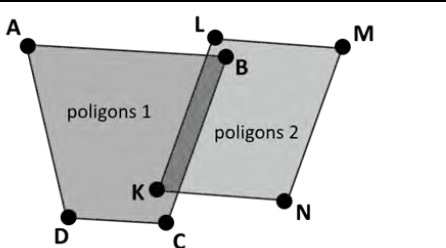
7.2.3. Digitālas datu kopas kvalitātes pārbaudi veic, ievērojot kvalitātes kritērijus:

7.2.3.1. atbilstoši standarta “Ģeogrāfiskā informācija. Datu kvalitāte” (LVS EN ISO 19157:2014) D pielikuma “Standartizēto kvalitātes mērījumu saraksts” nosacījumiem:

“ D.4. Dublējošies elementi”

	<p>Poligons viena slāņa ietvaros nedrīkst dublēties, pārbaudot tiek ievērota topoloģiskā precizitāte 0.001m. Konstatējot kļūdu, tiek dzēsts dublējošais poligons.</p>
---	---

“D.11. Poligonu pārklāšanās”

	<p>Poligoni viena slāņa ietvaros nedrīkst pārklāties, pārbaudot tiek ievērota topoloģiskā precizitāte 0.001m.</p> <p>Konstatējot kļūdu, tiek precizētas poligonu robežas atbilstoši pieejamiem papildmateriāliem (skatīt 2.1.2.) vai veicot atkārtotu biotopu apsekošanu.</p> <p>Izņēmuma gadījumi – skatīt III nodaļas 4.5.</p>
---	--

	un 4.7.punktu
--	---------------

“D.26. Spraugas starp poligoniem”

	<p>Poligonu starpā nedrīkst būt spraugas, pārbaudot tiek ievērota topoloģiskā precizitāte 0.001m. Konstatējot kļūdu, tiek precizētas poligonu robežas atbilstoši pieejamiem papildmateriāliem (skatīt 2.1.2.) vai veicot atkārtotu biotopu apsekošanu. Izņēmuma gadījumi - starp poligoniem atrodas nekartējamie objekti.</p>
--	---

“D.27. Poligons krustojas pats ar sevi prasībām”

	<p>Poligons nedrīkst pārklāties pats ar sevi, pārbaudot tiek ievērota topoloģiskā precizitāte 0.001m. Konstatējot kļūdu, poligons jāsadala atsevišķos poligonos izvērtējot pēc platības, kuram tiek saglabāts identifikācijas numurs. Poligonam bez identifikācijas numura ar platību virs 0.1ha jāveic atkārtota apsekošana. Poligons ar platību līdz 0.1ha tiek dzēsts vai iekļauts aptverošajā poligonā.</p>
--	---

7.2.3.1. atbilstoši Metodikas III nodaļai “Lauka darbi” nosacījumiem:

- katram poligonam (elementam) jābūt ar unikālu identifikatoru,
- poligonu platība ir vienāda vai lielāka par 0,1 ha,

	<p>Poligons pilnībā aptver citu poligonu, kas ir mazāks par 0,1 ha, tad platības nosacījumiem neatbilstošais poligons tiek iekļauts aptverošajā poligonā. Izņēmuma gadījumi – skatīt Metodikas III nodaļas 4.5. un 4.7.punktu</p>
	<p>Gredzenveida poligonam iekšienē atrodas caurums ar platību mazāku par 0,1 ha, tas tiek iekļauts aptverošajā poligonā</p>

Izlabotajiem biotopu slāņiem ir jāveic atkārtota topoloģijas pārbaude un perimetra – platības aprēķins. Ja netiek izpildītas datu kvalitātes prasības kādam no augstākminētajiem kritērijiem, tiek veikta atkārtota labošana, līdz tiek novērstas visas

kļūdas. Pēc kļūdu novēršanas tiek veikta atkārtota ielāde biotopu poligonu digitālajā datu bāzē. 100% digitālās datu kopas datu kvalitātes kritēriju izpilde nodrošina pāreju uz biotopu anketas informācijas ievades procesu.

7.3. Biotopu poligonu digitālās datu kopas atribūtu kvalitātes kontrole

7.3.1. Biotopu poligonu atribūtu kvalitātes kontroli veic pēc anketu informācijas ievadīšanas sistēmas “Ozols” datu bāzē, savienojot ar biotopu poligonu datu kopu;

7.3.2. Pēc ielādes pabeigšanas tiek analizēts poligonu datu bāzes un anketu datu bāzes ierakstu skaits, kā arī meklētas kļūdas, kuru dēļ nav notikusi informācijas ielāde vai arī tā notikusi nekorekti;

7.3.3. poligonu atribūtu laukiem jāatbilst 5. tabulā norādītiem kvalitātes kritērijiem, kur: “M” – obligāti aizpildāmie lauki, “N” – neobligāti aizpildāmie lauki.

5. tabula

Nr.p. k.	Lauka nosaukums	Nozīme	Obligātums	Aizpildes kārtība	Kvalitātes kritēriji
1	Object_ID	Objekta identifikators	M	Aizpilda automātiski ĢIS programmatūra veicot zīmēšanu	Unikāls – nedrīkst atkārtoties
2	POLYGON_NU	Poligona identifikators	M	Ievada zīmējot poligonu	Unikāls – nedrīkst atkārtoties, saskaņā ar Metodikas III nodaļas 1.2. punktu.
3	FORM_NU_MBE	Anketas identifikators	M	Ievada veicot anketas datu ievadi “Ozolā”	Unikāls – nedrīkst atkārtoties, sakrīt ar biotopa inventarizācijas anketas numuru, saskaņā ar Metodikas III nodaļas 1.3. punktu
4	Date	Apsekošanas datums	M	Ievada veicot anketas datu ievadi “Ozolā”	Laukam jābūt nodefinētam ar datuma formātu.
5	EU_HABITAT	ESB kods	M	Ievada veicot anketas datu ievadi “Ozolā”	Laukam jāatbilst apzināmo ES nozīmes īpaši aizsargājamo biotopu klasifikācijai.
6	VARIANT	ESB variants	N	Ievada veicot anketas datu ievadi “Ozolā”	Laukam jāatbilst apzināmo ES nozīmes īpaši aizsargājamo biotopu klasifikācijai.
7	KLASE	ESB varianta klases numurs	N	Ievada veicot anketas datu ievadi “Ozolā”	Laukam jāatbilst apzināmo ES nozīmes īpaši

Nr.p. k.	Lauka nosaukums	Nozīme	Obligātums	Aizpildes kārtība	Kvalitātes kritēriji
					aizsargājamo biotopu klasifikācijai.
8	EXP_F_L_NA	Eksperta vārds, uzvārds	M	Ievada veicot anketas datu ievadi "Ozolā"	Laukam jābūt ar eksperta vārdu un uzvārdu.
9	KVALITATE	ESB kvalitāte	M	Ievada veicot anketas datu ievadi "Ozolā"	Laukam jāatbilst
10	Shape_Length	Poligona garums	M	Automātiski veicot datu pēcapstrādi	
11	Shape_Area	Poligona laukums	M	Automātiski veicot datu pēcapstrādi	

Ja netiek izpildītas datu kvalitātes prasības kādam no augstākminētajiem anketas, digitālās datu kopas un tās atribūtu kvalitātes kritērijiem, tiek veikta atkārtota labošana, līdz tiek novērsta visas kļūdas.

Informācija par biotopiem (poligonu slānis, biotopa kods, variants, apsekošanas datums) tiek ievietota dabas datu pārvaldības sistēmā "Ozols" un ir pieejama citām institūcijām, uzņēmumiem un ekspertiem tikai tajā brīdī, kad ir veikts pilns datu kvalitātes kontroles cikls. Saņemot sūdzību par dabas datu pārvaldības sistēmā "Ozols" ievietotās informācijas kvalitāti un atbilstību situācijai dabā (konkrētas zemes vienības robežās), Dabas aizsardzības pārvalde atkārtoti veic anketu un kartogrāfiskā materiāla pārbaudi, nepieciešamības gadījumā veicot atkārtotu apsekojumu dabā un attiecīgi precīzē informāciju dabas datu pārvaldības sistēmā "Ozols".

Anketu saturiskā informācija tiek ievietota anketu datu bāzē tālākai analīzei pēc dažādiem parametriem. Anketu datu bāzei ir ierobežota pieejamība, ņemot vērā datu sensitīvo raksturu. Pēc ieinteresēto institūciju pieprasījuma, kurā norādīts interesējošais datu apjoms un datu izmantošanas mērķis, Dabas aizsardzības pārvalde var sniegt biotopu anketu datubāzē pieejamo informāciju.

Veicot anketu datu bāzē pieejamās informācijas analīzi, lai noteiktu biotopu izplatību un kvalitāti valstī kopumā, datu atlasī un analīzi veic, ņemot vērā arī ZM izstrādātos kritērijus.

8. Zemes īpašnieku (tiesisko valdītāju) tiesības un pienākumi ES nozīmes biotopu apzināšanas kontekstā

ES nozīmes biotopu apzināšanas kontekstā zemes īpašniekiem ir šādas tiesības:

- 8.1. pieprasīt un saņemt no DAP informāciju par sava īpašuma apsekošanas indikatīvo laiku;
- 8.2. pārliecināties par eksperta identitāti;
- 8.3. informēt DAP par personām, kurām nav atbilstošas DAP autorizācijas ES nozīmes biotopu apzināšanai;
- 8.4. informēt DAP par ekspertu neētisku rīcību;
- 8.5. iepazīties ar sava īpašuma apsekošanas rezultātiem (ES nozīmes biotops ir / nav konstatēts, tā kvalitātes vērtējums);
- 8.6. apstrīdēt ES nozīmes biotopu apzināšanas rezultātus, ja zemes īpašnieka (tiesiskā valdītāja) rīcībā ir informācija, kas ir atšķirīga no konstatētā;
- 8.7. sūdzību gadījumā piedalīties sava īpašuma atkārtotā apsekošanā;
- 8.8. ja attiecināms, izmantot informāciju par ES nozīmes biotopu konstatēšanu / nekonstatēšanu:
  - 8.8.1. lai rosinātu aizsardzības režīma pārskatīšanu,
  - 8.8.2. lai sniegtu pieteikumus atbalsta maksājumu saņemšanai vai pārskatīšanai.

Atbilstoši Sugu un biotopu aizsardzības likuma 9. pantam, zemes īpašniekiem vai lietotājiem ir šādi pienākumi:

- 1) veicināt sugu un biotopu daudzveidības saglabāšanu;
- 2) ziņot Dabas aizsardzības pārvaldei par īpaši aizsargājamo sugu un biotopu izmaiņām un faktoriem, kas pasliktina to stāvokli, kā arī par aizsardzības prasību neievērošanu;
- 3) neierobežot īpaši aizsargājamo sugu un biotopu izpēti, uzskaiti un kontroli;
- 4) nodrošināt migrējošiem dzīvniekiem (arī putnu sugām, kas nav iekļautas īpaši aizsargājamo sugu sarakstos) netraucētu atpūtu un barošanos migrācijas sezonas laikā, ieviest saudzīgas ekoloģiskās metodes, lai novērstu dzīvnieku nodarītos postījumus.

9. Zemes īpašnieku (tiesisko valdītāju) sūdzību izskatīšana

Sūdzības par ekspertu neētisku rīcību – DAP izskata sūdzību, noskaidrojot visu pušu viedokli par lietas apstākļiem.

ES nozīmes biotopu apzināšanas rezultātu apstrīdēšana (ES nozīmes biotopa konstatēšana / nekonstatēšana, kvalitātes vērtējums)

- 8.9. zemes īpašnieks (tiesiskais valdītājs) iesniedz informāciju par konkrēto zemes gabalu, norādot uz neprecizitātēm datu bāzē Ozols ievietotajā informācijā. Iesniegumā obligāti jānorāda zemes gabala kadastra numurs, kā arī pamatojums, kāpēc zemes īpašnieks (tiesiskais valdītājs) uzskata, ka informācija ir neprecīza.
- 8.10. DAP izvērtē iesniegto informāciju, salīdzina ar konkrētā poligona iesniegto anketu un kartogrāfisko materiālu un kamerāli salīdzina ar citu valsts institūciju datu bāzēs iekļauto informāciju par konkrēto zemes gabalu.
- 8.11. DAP rīko strīdīgā zemes gabala atkārtotu apsekošanu, pieaicinot zemes īpašnieku (tiesisko valdītāju), uz vietas izvērtējot aizpildītās anketas un poligona kartes atbilstību situācijai dabā.
- 8.12. Atkārtotā apsekošanā tiek aizpildīta jauna anketa, ievērojot šajā Metodikā sniegtos norādījumus anketu aizpildīšanā.
- 8.13. Pēc iesnieguma izvērtēšanas DAP precizē datu bāzē Ozols ievietoto informāciju.
- 8.14. Ja zemes īpašnieks (tiesiskais valdītāj) nepiekrīt arī atkārtotās apsekošanas rezultātiem, DAP organizē Izvērtēšanas komisiju, piesaistot 3 atbilstošās jomas sertificētos ekspertus un 2 pārstāvjus no Uzraudzības grupas. Izvērtēšanas komisijas dalībnieki paraksta apliecinājumu par interešu konflikta neesamību.
- 8.15. Izvērtēšanas komisija pēc sākotnējo anketu, atkārtoto anketu un zemes īpašnieka (tiesiskā valdītāja) iesniegtās informācijas izskatīšanas, ja nepieciešams, apsekojot zemes gabalu dabā, apstiprina galīgo vērtējumu par konkrētā zemes gabala (poligona) atbilstību ES nozīmes biotopam un / vai tā kvalitātes vērtējumu.
- 8.16. DAP ievieto galīgo vērtējumu datu bāzē Ozols.
- 8.17. Ja situācija dabā ir atšķirīga no citu valsts institūciju datu bāzēs iekļautās informācijas, DAP informē atbilstošo valsts institūciju kārtībā, kāda atrunāta DAP un atbilstošās valsts institūcijas starpresoru vienošanā.

Pielikumi

1. pielikums. Biotopu inventarizācijas anketas
2. pielikums. Pārskata tabulas
3. Pielikums. Informatīvais materiāls „Latvijas īpaši aizsargājamo biotopu veidu noteikšanas kritēriji” (ZM sniegtie priekšlikumi)

4. pielikums. Biotopu apraksti

Biotopu apraksti pieejami Rokasgrāmatā (Eiropas Savienības aizsargājami biotopi Latvijā. Noteikšanas rokasgrāmata. 2. papildināts izdevums (2013) A.Auniņa red., Rīga, Latvijas Dabas fonds, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, 320 lpp.), tomēr mežu, purvu un dažu zālāju apraksti ir precizēti, tāpēc pievienoti šīs metodikas pielikumā.

ES nozīmes biotopu aprakstu precizēšana veikta zemāk minēto iemeslu dēļ:

1. ES nozīmes meža biotopiem tika precizēti visi biotopu apraksti, jo:
  - 1) no biotopa 9010* Veci vai dabiski boreāli meži tika nodalīti papildus 2 biotopi:
    - 9050 Sugām bagāti egļu meži
    - 91T0 Ķērpjiem bagāti priežu meži
  - 2) nolemts izdalīt vēl vienu biotopu - 9070 Meža ganības, kas līdz šim daļēji tika ietverts biotopā 6530* Parkveida pļavas un ganības, šo biotopu interpretējot plašākā nozīmē.
  - 3) lai valstī kopumā nebūtu, piemēram, ES nozīmes meža biotopu vairāk nekā paša meža (tas attiecas uz visām biotopu grupām), tad metodiski vairs netiek pieļauta ES nozīmes biotopu pārklāšanās, izņemot:
    - 2180 Mežainas piejūras kāpas, 91T0 Ķērpjiem bagāti priežu meži, 9060 Skujkoku meži uz osveida reljefa formām- biotopu pārklāšanās ar 9010* atzīmējama tikai tad, ja biotops atbilst (P)DMB.
    - zālāju biotopi (izņemot 6110* Lakstaugu pioniersabiedrības seklās kaļķainās augsnēs, 6430 Eitrofas augsto lakstaugu audzes) var pārklāties ar 6530*.
2. Precizēts apraksts ES nozīmes biotopam 6230* Vilkakūlas zālāji (tukšaiņu zālāji) - šim biotopam ir izdalīts trešais variants (6230*_3 (slapjais); līdz šim bija tikai divi).
3. ES nozīmes purvu biotopiem tika precizēta metodika, jo pēdējos gados ir radusies papildus izpratne un zināšanas par purvu biotopiem. Ja līdz šim ES

nozīmes purvu biotopu kartēšana tika balstīta vairāk uz teorētiskiem aspektiem un atsevišķiem veģetācijas pētījumiem, tad šobrīd tā tiek balstīta uz praktiskiem pētījumiem un pasākumiem purvu atjaunošanā. Aprakstu precizēšana bija nepieciešama, lai varētu labāk nodalīt ES nozīmes purva biotopus, novērtēt to stāvokli un objektīvāk spriest par apsaimniekošanas pasākumiem un to nepieciešamību.

4. gatavojoties ES nozīmes biotopu apzināšanai visā Latvijas teritorijā, notika diskusija ar ekspertiem, lai pārskatītu biotopu inventarizācijas un monitoringa anketas. Tā kā anketās atsevišķi ieraksta lauki tika pārskatīti, šīs izmaiņas bija jāatspoguļo arī biotopu aprakstos. Piemēram, tika pārskatīts izvērtējums un biotopa kvalitātes vērtējums ģeomorfoloģiskai formai - mitrai starpkāpu ieplakai. Ar šādu pašu nosaukumu ir biotops 2190 Mitras starpkāpu ieplakas. Tātad, skaidrāk tiek uzsvērts, kurā gadījumā mitrajā starpkāpu ieplakā ir jāpilda biotopa 2190 anketa, kurā gadījumā, piemēram, biotopa 91D0* anketa, attiecīgi anketā atzīmējot, ka šis biotops atrodas mitrā starpkāpu ieplakā.